

Kaupunkiraitioliikenteen liikennöintisopimuksen laajentaminen Kruunusiltojen liikenteellä

412/08.01.01.01/2021 Yhteistyösopimus pikaraitiolinjan PR550 liikennöinnistä

Hallitus 10.12.2025

Esittelijä Vs. toimitusjohtaja Vesa Silfver
Valmistelija Liikenne-tulosalueen johtaja Johanna Wallin, etunimi.sukunimi@hsl.fi
Sopimuspäällikkö Jami Vitikainen, etunimi.sukunimi@hsl.fi

Sopimuslaajennuksen tausta

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) on toimialueellaan laissa määritelty ja EU:n palvelusopimusasetuksessa (EY 1370/2007) tarkoitettu henkilöliikenteen toimivaltainen viranomainen. HSL:n tehtäviin kuuluu järjestää raitioliikenteen palvelut osana Helsingin seudun yhtenäistä joukkoliikennejärjestelmää.

Kruunusiltojen liikenteen alkaessa vuonna 2027 tarvitaan linjojen 11 ja 12 operoinnista ja kaluston kunnossapidosta sopimus. Sopimus on tarkoituksenmukaisinta tehdä laajentamalla 2022 hyväksyttyä ja 2025 alussa voimaan tullutta HSL:n ja Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n (Kaupunkiliikenne) välistä kaupunkiraitioliikenteen liikennöintisopimusta kattamaan Kruunusiltojen liikenne.

Laajennettava Kaupunkiraitioliikenteen liikennöintisopimus

Laajennettava sopimuskokonaisuus koskee HSL:n tilaamaa kaupunkiraitioliikennettä, joka kattaa Helsingin kantakaupungissa tapahtuvan raitioliikenteen. Liikenteen laajuus on sopimuksen alkaessa noin kuusi miljoonaa linjakilometriä vuodessa. Liikennettä hoidetaan 119 raitiovaunua käsittävällä kalustolla. Sopimuksessa oli solmimisvaiheessa varauduttu uusiin kaupunkiraitioliikenneyhteyksiin, mutta ei kantakaupunkiin tuleviin mahdollisiin pikaraitiolinjoihin (esimerkiksi Kruunusiltojen liikenne ja Länsi-Helsingin raitiotiet), joiden liikennöinnistä oli tarkoitus tehdä erilliset sopimukset. Sitten havaittiin kuitenkin tarkoituksenmukaiseksi laajentaa nykyistä kaupunkiraitioliikenteen liikennöintisopimusta koskemaan myös Kruunusiltojen liikennettä liikenteen käynnistyksen alkuvaiheessa.

Kaupunkiraitioliikenteen liikennöintisopimuksessa on solmimisvaiheessa varauduttu uusien varikoiden käyttöönottoon sekä uusien raitiovaunujen hankintaan sopimuskauden aikana. Uusista varikoista on sittemmin laadittu erilliset sopimukset:

- Koskelan raitiovaunuvarikko HSLH 14.02.2023 § 14 ja HSLH 03.09.2024 § 58;
- Ruskeasuon raitiovaunuvarikko 23.04.2024 § 31

Raitiovaunukaluston käytöstä ja kustannusten korvaamisesta on myös neuvoteltu ja hyväksytty erillinen sopimus (Raitiovaunukaluston käyttöä koskevan sopimuksen hyväksyminen HSLH 7.10.2025 § 87)

Kaupunkiliikenne vastaa raitioliikenteen operoinnista sekä raitiovaunujen kunnossapidosta ja siivouksesta. Kaluston ja varikot omistaa Kaupunkiliikenne. Pysäkkien hallinta ja ylläpito kuuluu myös Kaupunkiliikenteen vastuulle infran kunnossapitäjänä. HSL vastaa integroituun joukkoliikennejärjestelmään liittyvistä tehtävistä kuten liikennetarjonnan suunnittelusta, lippujärjestelmästä, lipunmyynnistä ja lipuntarkastuksesta, asiakasviestinnästä ja liikenteen informaatiopalveluista samalla tavalla kuin muissakin liikennemuodoissa.

Kaupunkiraitioliikenteen liikennöintisopimus on tehty erityisalojen hankintalain 26 §:n mukaisena hankintana, johon ei sovelleta erityisalojen hankintalakia.

Neuvottelut ja neuvottelutulos

Kruunusiltojen liikennöintisopimuksen neuvottelut aloitettiin syksyllä 2024, jolloin Kaupunkiliikenneyhtiön kanssa sovittiin, että Kruunusiltojen liikennöintisopimus tehdään laajentamalla vuoden 2025 alussa voimaantulevaan uutta kaupunkiraitioliikennesopimusta. Vuoden 2025 keväällä sovittiin tarkempi aikataulu ja syksyn 2025 aikana on neuvoteltu HSL:n laatimien päivitettyjen sopimusluonnosten pohjalta. Marraskuussa 2025 saavutettiin neuvottelutulos, joka on esitelty HSL:n hallitukselle iltakoulussa joulukuun 2025 alussa.

Laajennettu kaupunkiraitioliikenteen liikennöintisopimus sisältää seuraavat merkittävät muutokset:

- Kaupunkiraitioliikenteen palvelukuvausta on yhdenmukaistettu pikaraitioliikenteen kanssa ja se sisältää myös pikaraitioliikenteen omaisella kalustolla tuotettavan palvelun
- Sopimukseen on lisätty liite muiden laajennusten käyttöönottoon valmistautumisesta, mikä mahdollistaa sopimuksen laajentamisen edelleen tulevien infrahankkeiden osalta
- Sopimus kattaa myös Kruunusilloilla liikennöitävien linjojen 11 ja 12 operointikustannukset.
- Sopimuksessa on sovittu uuden kaksisuuntaisen ArticX54-kaluston takuunalaisesta kilometrihinnasta.
- Sopimukseen on tehty vähäisiä tarkistuksia korvaustasoihin koskien laajennuksen vaatimia suorite- ja kiinteitä korvauksia.
- Sopimukseen on tehty vähäisiä tarkistuksia kannusteisiin, merkittävimpana luotettavuuskannusteen kustannustason yhdenmukaistaminen bussiliikenteen sopimusten kanssa.

Sopimuslaajennuksen taloudelliset vaikutukset

Kaupunkiraitioliikenteen liikennöintisopimuksen kustannuksiin sisältyvät seuraavat kustannuserät:

- operoinnin kustannukset
- kaluston kunnossapito
- varikoiden kustannukset (Töölö ja Vallila)
- kaluston pääomakustannukset

Kaluston pääomakustannukset poistuvat tämän sopimuksen piiristä siinä vaiheessa, kun uuden raitiovaunujen käyttöä ja kustannusten korvaamista koskevan sopimuksen mukainen kaluston luovutus HSL:lle tapahtuu.

Tämänhetkisen arvion mukaan kaupunkiraitioliikennesopimuksen laajennus kasvattaa alkuperäisen sopimuksen operointikustannuksia sen voimassaoloaikana (optioineen 2039 loppuun asti) 12/2025 hintatasossa noin 125 miljoonaa euroa, mikä on käytännössä Kruunusiltojen liikenteen operointikustannus sopimuskauden ajalta.

Hallintosäännön 7 §:n kohdan 10 mukaan hallitus päättää hankittavasta liikenteestä ja liikennöintisopimuksista siltä osin, kuin se ei ole siirtänyt tämän kohdan mukaista toimivaltaa toimitusjohtajalle.

Ehdotus

Hallitus päättää

- a) laajentaa päätöksen perusteluosassa esitetyin perustein HSL:n ja Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n välisen kaupunkiraitiliikenteen liikennöintisopimuksen kattamaan Kruunusiltojen liikenteen koko sopimuksen voimassaoloajaksi;
- b) valtuuttaa toimitusjohtajan hyväksymään lopulliset muutossopimusasiakirjat ja allekirjoittamaan sopimuksen; sekä
- c) valtuuttaa toimitusjohtajan tekemään päätökset sopimuskausilla mahdollisesti tarvittavista vähäisistä sopimusmuutoksista. Arvoltaan vähäiseksi katsotaan muutos, joka on arvoltaan alle kymmenen prosenttia alkuperäisen kaupunkiraitiliikenteen sopimuksen arvosta.

Päätös tarkastetaan kokouksessa.

Päätös